

Władysław Ślesieński

Marian Słonecki (1886-1969)

Ochrona Zabytków 23/1 (88), 66-67

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARIAN SŁONECKI
1886—1969

W dniu 10 września 1969 r. zmarł w Krakowie w wieku 83 lat Marian Słonecki, emerytowany profesor zwyczajny krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, wybitny artysta-plastyk-konserwator i wychowawca szeregu roczników polskich konserwatorów dzieł sztuki.

Marian Franciszek Słonecki urodził się 29 listopada 1886 r. we Lwowie. Ojciec jego, Franciszek, był urzędnikiem Namiestnictwa we Lwowie. Egzamin dojrzałości złożył Marian Słonecki w r. 1906 w V gimnazjum w swym mieście rodzinnym. Od 1906 do 1910 r. był studentem Wydziału Architektury Politechniki Lwowskiej u profesorów Talkowskiego, Szyszko-Bohusza i in. Równocześnie pobierał lekcje rysunku i malarstwa w prywatnej szkole prof. Stanisława Bałowskiego. W latach tych obudziły się u Słoneckiego zamiłowania do zabytków sztuki.

Od r. 1911 do 1913 Marian Słonecki studiował malarstwo w pracowni Jacka Malczewskiego w Krakowie jako słuchacz prywatny, a od 1913 do 1914 r. jako student zwyczajny w ASP. W latach 1914—22 służył w wojsku. Następnie, do 1924 r., był młodszym asystentem przy katedrze architektury Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, a równocześnie studiował malarstwo na tymże wydziale w pracowni prof. Ruszczyca. W tym mniej więcej czasie zaczął zajmować się problemami konserwacji zabytków, m. in. wykonywał w latach 1928 i 1929 prace konserwatorskie w kościele Ostrobramskim w Wilnie.

W roku 1923/24 Marian Słonecki uczył rysunku technicznego w Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie, w roku 1925/26 — rysunków w Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Grodnie, zaś w roku 1927/28 tegoż przedmiotu w gimnazjum im. Tadeusza Czackiego w Wilnie. W r. 1929 złożył egzamin przed Komisją Egzaminów Państwowych na nauczycieli szkół średnich w Warszawie i otrzymał dyplom.

W latach 1925—29 był członkiem wileńskiego Towarzystwa Artystów Plastyków i brał czynny udział w wystawach, m. in. Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu i w dorocznych Salonach Towarzystwa Sztuk Pięknych w Warszawie.

W r. 1930, jako stypendysta Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, odbywał specjalne studia konserwatorskie w Austrii i we Włoszech. W następnym roku rozpoczął pracę w Państwowej Pracowni Konserwatorskiej przy Dyrekcji Państwowych Zbiorów Sztuki na Zamku królewskim w Warszawie i tam pracował w charakterze zastępcy kierownika do wybuchu wojny w r. 1939. W tym czasie wykonał szereg prac konserwatorskich w zakresie malarstwa sztalugowego i ściennego pod kierunkiem prof. Rutkowskiego (np. w zamku w Olesku, w pałacu Paca w Warszawie, konserwacja plafonów Plerscha i obrazów Bacciarellego).

W sierpniu 1939 r. otrzymał polecenie Ministerstwa WRiOP opieki nad dziełami sztuki Państwowych Zbiorów Sztuki na Zamku w Warszawie i przygotowania ich do ewakuacji w razie działań wojennych. Podczas obrony Warszawy przebywał na Zamku, a w końcu września brał udział w ochronie i przewożeniu najcenniejszych zabytków do Muzeum Narodowego. Przez cały okres okupacji pracował Marian Słonecki jako konserwator w swej prywatnej pracowni, pozostając w stałym kontakcie z Muzeum Narodowym w Warszawie i dokładając wiele starań, aby zabezpieczyć narodowe pamiątki. Po powstaniu warszawskim brał czynny udział w akcji ratowania dzieł sztuki od października 1944 r. do 15 stycznia 1945 r. tj. przez cały czas jej trwania.

W lutym 1945 r. rozpoczął pracę w charakterze konserwatora Ministerstwa Kultury i Sztuki. Latem tegoż roku został delegowany do Krakowa w celu zorganizowania państwowej pracowni konserwatorskiej na Wawelu i przyjmowania rewindykowanych zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. W kwietniu 1946 r. otrzymał polecenie z Ministerstwa Kultury i Sztuki prowadzenia prac konserwatorskich przy zrewindykowanym ołtarzu Wita Stwosza, jako kierownik pracowni. Pracę tę ukończył w r. 1949. Była to jedna z najpoważniejszych prac konserwatorskich w Polsce Ludowej, a zarazem największa praca Jego życia. W uznaniu zasług otrzymał Marian Słonecki w r. 1947 Złoty Krzyż Zasługi, w 1950 Nagrodę Państwową III stopnia, zaś w 1957 r. nagrodę miasta Krakowa, a następnie Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Od r. 1951 był M. Słonecki komisarzem wystawy dzieła Wita Stwosza z ramienia dyrekcji Zbiorów Sztuki na Wawelu. Był również jednym z inicjatorów założenia w r. 1951 Przedsiębiorstwa Państwowego Pracowni Konserwacji Zabytków w Krakowie, gdzie pełnił funkcję Głównego Konserwatora i kierownika pracowni, a potem konsultanta do ostatnich lat swego życia.

1.X.1947 rozpoczął M. Słonecki pracę w Wyższej Szkole Sztuk Pięknych (następnie Akademii Sztuk Pięknych) w Krakowie, jako wykładowca kontraktowy konserwacji zabytków. 13.XII.1954 otrzymał tytuł zastępcy profesora, 26.IV.1956 przyznała Mu Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, zaś dnia 27.III.1958 tytuł profesora zwyczajnego. 30.IX.1961 przeszedł prof. M. Słonecki na emeryturę.

Marian Słonecki przez szereg lat pełnił funkcję kierownika Katedry Konserwacji Malowideł Ształugowych na Wydziale, a następnie Studium Konserwacji Dzieł Sztuki krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Był członkiem szeregu komisji ministerialnych, m. in. od r. 1954 Rady Muzealnej, od 1955 — Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki; był również członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków. W naszym kwartalniku ogłosił prof. Marian Słonecki dwie prace: w r. 1949 (nr 1) Konserwacja ołtarza Mariackiego Stwosza i w 1954 (nr 1/24) Konserwacja polichromii Jana Matejki w kościele Mariackim w Krakowie.

W osobie prof. Mariana Słoneckiego utraciliśmy jednego z najbardziej zasłużonych polskich konserwatorów-praktyków i pedagogów.

Władysław Stesiński

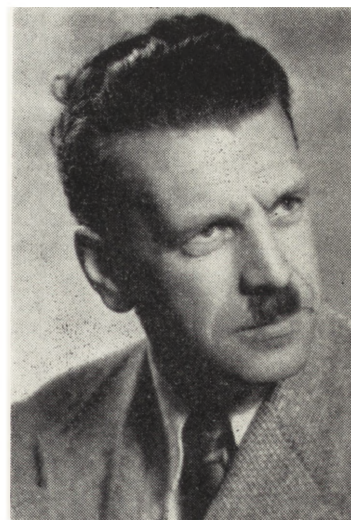
Dnia 14 października 1969 roku zmarł w Warszawie mgr inż. Feliks Kanclerz. Pełna energii i ruchliwa Jego postać znana była powszechnie wśród tych, którym nie obca jest zarówno ochrona zabytków — zwłaszcza architektury, jak i społeczna opieka nad nimi.

Za swoją działalność zawodową i społeczną odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym, Srebrnym i Brązowym Krzyżem Zasługi, Medalem Dziesięciolecia, Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju; Ministerstwo Kultury i Sztuki nadało Mu odznaczenie Przdownika Pracy i Złotą Odznakę Opiekuna Zabytków a Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze swoją Złotą Odznakę oraz wyróżniło Medalem im. A. Janowskiego za zasługi w krzewieniu krajoznawstwa.

Urodzony 11 listopada 1908 roku, był wychowankiem gimnazjum Reya w Warszawie, a następnie odbywał studia na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej zakończone w 1939 r. Prace w zakresie ochrony zabytków rozpoczął w marcu 1945 roku, kiedy trwały jeszcze działania wojenne; początkowo w Biurze Odbudowy Stolicy a następnie w Warszawskiej Dyrekcji Odbudowy, skąd w 1950 roku przeszedł do centrali służby konserwatorskiej w Ministerstwie Kultury i Sztuki, gdzie zajmował stanowisko naczelnika wydziału. Przez szereg lat był również wykładowcą Technikum Budowlanego w Warszawie.

Rzutki i pełen inwencji, nie przestawał pracować z zakończeniem godzin służbowych. Przedłużeniem zawodowych czynności architekta-konserwatora była dla Feliksa Kanclerza społeczna działalność głównie w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, a zwłaszcza jego Społecznej Komisji Opieki nad Zabytkami. Przez lat piętnaście był jej nie tylko wiceprzewodniczącym, ale i duszą; Jego wkład na tym odcinku służby zabytkom osiągnął rangę niemal historyczną. W życiu i pracy dla zabytków często mierzył swe siły na zamiary, nie zamiar według sił.

Zywiłowy, gotów do poświęceń usiłował zawsze i wszędzie o umiłowanych przez siebie zabytkach mówić i pisać. Ideę ich ochrony popularyzował z równą pasją w sto-

*FELIKS KANCLERZ
1908—1969*